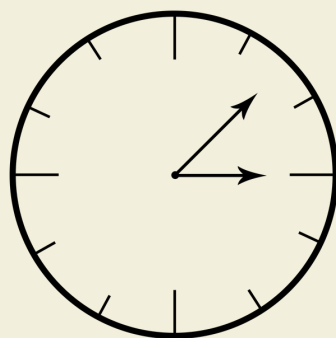

VAD STÅR PÅ SCHEMAT IDAG?

EN UPPFÖLJNING AV
TOMMA SCHEMAN

HUMANISTISKA OCH TEOLOGISKA
STUDENTKÅREN VID LUNDS UNIVERSITET
UTBILDNINGSGRUPPEN

Förord

Det här arbetet har gjorts av Humanistiska och teologiska studentkårens utbildningsutskott under våren 2020. Alla ledamöter i utskottet är studenter inom humaniora eller teologi vid Lunds universitet och har egen erfarenhet av problemet med lite lärarledd tid. Anledningen till att vi pratar så pass mycket om lärarledd tid i timmar är att ämnen inom humaniora och teologi har så lite. Det är klart kvalitet i utbildningen inte endast kan räknas i timmar, men med så lite tid som erfars inom de här ämnena är det svårt att få plats med tillräckligt mycket för att utbildningen kan anses bra. Därför tycker vi att en tillräcklig lärarledd tid är grundläggande för att en utbildning kan anses ha god kvalitet, även de bästa pedagogerna har svårt att hinna med om de inte har så mycket tid att använda sig av. Först efter att det finns tillräcklig lärarledd tid kan vi börja prata om andra faktorer för en högre kvalitet i utbildningen. Vi vill med den här rapporten belysa hur viktigt det är med lärarledd tid, men utöver att klaga över det också visa på tänkbara lösningar för att frigöra mer tid till kontakten mellan lärare och studenter på Humanistiska och teologiska fakulteterna vid Lunds universitet.

Jag vill rikta ett stort tack till alla i utskottet för ert engagemang och otroliga insats och ett extra tack till min företrädare Cornelia Andersson, vice kårordförande med utbildningsansvar 19/20, som drog igång och lade grunden för arbetet med rapporten. Jag vill också rikta ett stort tack till Daniel Kraft som tog fram metoden för undersökningen och har varit till stor hjälp i arbetet med rapporten. Ni är otroliga!

*Axel Lindberg,
Vice kårordförande med utbildningsansvar 20/21,
Humanistiska och teologiska studentkåren vid Lunds universitet*

Utbildningsutskottet 19/20
Cornelia Andersson (ordförande)
Sofie Gustafsson
Axel Lindberg
Luisa Scialanga
Carl Runfors
Johanna Isaksson

Övriga medverkande
Daniel Kraft

Innehållsförteckning

Förord	1
Introduktion	2
Resurstilldelningssystemet	3
Metod	4
Urval	5
Definitioner	6
Avgränsningar	6
Felkällor	7
Resultat	7
Hur kan situationen förbättras?	13
Struten och produktivitetsavdraget	13
Se över universitetets interna tilldelningssystem	14
Ge doktorander mer undervisningstid	14
Självstudier på schemat	15
Slutsats	16
Referenser	17
Bilagor	

Introduktion

[..] utan det fysiska eller virtuella mötet mellan lärare och student sker ingen undervisning, och det går att säga att den lärarledda undervisningstiden som erbjuds inom högskolan utgör skillnaden mellan utbildning och självstudier. Det finns även ett indirekt samband mellan lärarledd tid och studenters prestation: alltför få timmar med lärarledd undervisning i veckan kan leda till att studenter ägnar mindre tid och ansträngning åt självstudier, vilket i sin tur kan leda till en sämre prestation.¹

Utdraget ovan kommer från en rapport om lärarledd tid gjord av Universitetskanslersämbetet (UKÄ).² Där konstaterades att “64 [...] procent inom HSTJ [...] har färre än 9 lärarledda timmar per vecka.”³ Anledningen till att det är uppseendeväckande är att siffran på 9 timmar ansågs inför det nuvarande resurstilldelningssystemet vara miniminivån för att kunna bibehålla en god kvalitet i utbildningen.⁴ Humanistiska och teologiska studentkårens (HTS) utbildningsutskott gjorde en egen undersökning lite tidigare än UKÄ, mellan 2013 och 2015, på hur den lärarledda kontakttiden låg till på Humanistiska och teologiska (HT) fakulteterna vid Lunds universitet som mynnade ut i rapporten *Tomma scheman*. Resultatet som presenterades var att den lärarledda kontakttiden för kurserna på HT-fakulteternas institutioner var mellan 3,5 och 8 timmar i veckan,⁵ vilket innebar att det förväntades att studenter skulle lägga mellan 32 och 37 timmar på självstudier. Lärarledd tid är självklart inte den enda faktorn för kvalitet i utbildningen, men med bakgrund av det inledande stycket bör det ses som grundförutsättningen för att kunna hålla en god kvalitet i utbildningen.

HTS har länge drivit linjen att en miniminivå på lärarledd tid bör vara en fjärdedel av studietakten, vilket motsvarar tio timmar i veckan för studier på heltid, för att erbjudas en god kvalitet på sin utbildning. Det har gått fem år sedan HTS gjorde den första uträkningen av lärarledd tiden istället för att mäta det med uppskattningar, sedan dess har UKÄ plockat upp frågan med att göra en egen uträkning, regeringen har gjort satsningar för att höja den lärarledda tiden genom regleringsbrev och en utredning av ett nytt resurstilldelningssystem har startats. Därför anser HTS utbildningsutskott 2019/2020 att det är lämpligt att göra en uppföljning av *Tomma scheman* för att mäta hur utvecklingen har gått. Resultatet kommer presenteras i den här rapporten.

---

¹ Kolm, Sofia et.al. *Lärarledd tid i den svenska högskolan*. UKÄ 2018: 5

² Ibid, 42

³ Kolm, Sofia et.al. *Lärarledd tid i den svenska högskolan*. UKÄ 2018: 42

⁴ SOU 1992:44. Högskoleutredningen. *Resurser för högskolans grundutbildning delbetänkande*.

⁵ Utbildningsutskott. *Tomma scheman*. Humanistiska och teologiska studentkåren 2015: 11

Resurstilldelningssystemet

När vi pratar om utmaningarna inom högre utbildning går det inte att förbise det nuvarande resurstilldelningssystemet. Det infördes år 1993 för att ge lärosätena lite mer självständighet. Prislappar sattes på olika ämnen baserat på deras uppskattade behov och ges till lärosäten i klump baserat på antalet helårsstudenter och helårsprestationer för lärosätet. Den här summan bestämmer sedan lärosätet internt hur det ska fördelas, som ofta speglar statens modell. *Resurser för högskolans grundutbildning* var ett betänkande som låg till grund för ersättningsnivåerna i det nuvarande systemet.⁶ Basnivån ansågs räcka för ämnen inom humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik (HSTJ) eftersom dessa ämnen inte krävde mycket mer material än böcker och ofta bedrevs genom föreläsningar i stora grupper. Andra ämnen såsom naturvetenskap, teknik och farmaci tilldelas mer eftersom resurserna och undervisningsformerna, såsom laborationer och klientrelaterad undervisning, traditionellt sett varit dyrare.

Resurstilldelningssystem har inte förändrats sedan 1993, medan utvecklingen har gjort det. Ersättningsbeloppen justeras upp årligen med en pris och löneomräkning,⁷ men eftersom universitet, liksom alla myndigheter, har produktivetskrav motsvarar utvecklingen på prislapparna inte verkligheten. Detta i kombination med att HSTJ-ämnen idag behöver mer resurser, bland annat på grund av mer utvecklade undervisningsformer, gör att dessa ämnen har urholkats under lång tid.

Det har funnits en politisk vilja att förbättra situationen och det har kommit satsningar från statligt håll att försöka lösa det här. Redan i början av 2000-talet identifierades urholkningen av HSTJ-ämnen och mer medel tillsattes. Liknande satsningar har sedan upprepats ett antal gånger genom åren. I regleringsbrevet för universitet och högskolor 2016 lades senast till en kvalitetsförstärkningsinsats där ersättningsbeloppet höjdes med en uttryckt önskan att de skulle användas för att höja den lärarledda tiden inom HSTJ-ämnen.⁸ Motioner har även lagts till riksdagen att förbättra förutsättningarna för humaniora och teologi.⁹ Inga av de här initiativen har däremot gett några kännbara resultat.

Regeringen tillsatte även en utredning 2017 med uppdrag att ge förslag på ett nytt styrnings- och resurstilldelningssystem (Strut) mer anpassad efter dagens situation. Förslaget presenterades i februari 2019 och det gavs sedan möjlighet till inspel på förslaget med deadline juli 2019. Efter det har det däremot inte hänt något mer i frågan.¹⁰

---

⁶ SOU 1992:44. Högskoleutredningen. *Resurser för högskolans grundutbildning delbetänkande*.

⁷ Kolm, Sofia et.al. *Lärarledd tid i den svenska högskolan*. UKÄ 2018: 15

⁸ U2018/04780/UH

⁹ Lindahl, Helena & Lodenius, Per. *Förutsättningarna för humaniora vid landets lärosäten*. 2016

¹⁰ SOU 2019: 6

Metod

För en uppföljningsstudie till den rapport kallad Tomma scheman har metoden ändrats något. Urvalet av data har på det hela taget skett likadant (se nedan). Genom att exportera scheman till Excel-filer genom TimeEdits exportfunktion har utskottet kunnat göra ett urval av kurser. För tidigare projekt skedde kalkyl genom ett makro, som räknade lärarledd tid efter fyra grupperingar (föreläsning, seminarium, studiebesök, handledningstid) med hjälp av variabler i skriptet. Ett sådant makro kör en loop som letar efter de benämningar schemaläggare skriver in i schemat för en kurs. Detta har nu skett manuellt. För motsvarande studie har grupperingarna varit:

Föreläsningar: föreläsning, lektion, information, introduktion

Seminarium: seminarium, handledning

Workshop: workshop

Annat: laboration, studiebesök, exkursioner, övning

För varje enskild kurs utbildningsutskottet räknat på, har varje enskild fil behandlats genom att först sortera data. Sedan har varje schemalagd händelse räknats ihop, för att sedan räknas ihop genom Excels summeringsfunktion. Beräkningen har sedan hämtats in till en huvudfil för sammanställning och redovisas här i bilagor. Ett snitt har kunnat räknas ut med hjälp av antalet högskolepoäng varje kurs motsvarar. Högskolepoäng här är ett uttryck för tid. Formeln för en genomsnittlig vecka blir således $A/(B/1,5)$, där A = summerad lärarledd tid och B = högskolepoäng för kurs. Annorlunda uttryckt är metoden de fyra räknasätten med hjälp av Excel.

Metoden som tillämpats har fångat in lite för mycket, då den inte tar hänsyn till de pauser som förekommer inom schemalagd tid. Det är till exempel vanligt förekommande att en föreläsning som äger rum 08.15-10.00 har en paus 09.00-09.15, och som utskottet inte kunnat ta hänsyn till. Det går inte heller att räkna bort 12,5% av resultatet eftersom föreläsare ger studenter tid som inte syns i scheman.

Urval

Utskottet har valt att främst räkna på kurser på 30 och 15 högskolepoäng (hp) av tidsskal, men vid vissa institutioner även inkluderat kurser på 7,5 hp där utbudet inte har varit så stort. Databasinsamlingen har skett från scheman av kurser för höstterminen 2019. På Institutionen för kommunikation och medier räknades endast de kurser som ligger under HT-fakulteterna. Vi har valt att räkna på kurser inom program och helt fristående kurser, från grundnivå till och med masternivå.

Institution	Antal kurser som underlag
Centrum för teologi och religionsvetenskap (CTR)	16

Filosofiska institutionen (FIL)	7
Historiska institutionen (HIST)	10
Institutionen för arkeologi och antikens historia (ARK)	7
Institutionen för kommunikation och medier (KoM)	3
Institutionen för kulturvetenskaper (KULT)	25
Språk och litteraturcentrum (SOL)	72
- Sektion 1	- 20
- Sektion 2	- 13
- Sektion 3	- 13
- Sektion 4	- 7
- Sektion 5	- 17
Totalt	140

Tabell 1. Kursurvalet bland institutionerna och sektionerna

Definitioner

Utskottet har utgått från samma definition av lärarledd tid som Tomma scheman, alltså att en timmes lärarledd tid är en timmes schemalagd tid där studenten blir undervisad av en lärare/föreläsare eller interagerar med den/dem.¹¹ Det finns svårigheter i att mäta all tid där studenter och lärare interagerar med varandra, till exempel kan man räkna in mailkontakt här. Dock är det något som ser olika för de enskilda studenterna och därför är omöjligt att räkna på. För att kunna mäta lärarledd tid har vi därför valt att fokusera på den lärarledda tiden som finns tillgänglig via scheman, eftersom det är något som gäller för alla studenter vid HT-fakulteterna och det är säkert att tiden ska ha existerat.

Avgränsningar

För att kunna genomföra den här undersökningen har vi behövt göra en del avgränsningar, eftersom arbetet annars skulle ha varit för stort. Vi har inte räknat med kurser som går på distans, eftersom det inte är lika lätt att mäta vad den faktiska lärarledda tiden är; om föreläsningarna är förinspelade eller inte med mera och vilken status de i så fall ska anses ha. Vi har även valt att inte räkna uppsatskurser på kandidatnivå och över, eftersom de inte bör ha samma krav på lärarledd tid då mycket tid ska finnas för själva skrivandet.

¹¹ Utbildningsutskottet. *Tomma scheman*. Humanistiska och teologiska studentkåren 2015: 4

Vi har inte räknat med Institutionen för utbildningsvetenskap i denna undersökning. Anledningen till det är att de kurser specifika för institutionen (utbildningsvetenskapliga kärnkurser, UVK) inte hade tillräckliga scheman för höstterminen 2019 som gick att använda i undersökningen.

Vi valde att separera antal timmar för föreläsningar, seminarium, workshops och SI med mera när undersökningen gjordes, men de siffror som presenteras här är genomsnittet för den sammanlagda lärarledda tiden. Vi har valt att inte inkludera SI-möten i lärarledd tid eftersom de leds av studenter. Däremot är vi intresserade av att se hur mycket SI-tid en kurs har och därför har vi räknat på det också. Datan finns att se i de bilagda huvudfilerna till rapporten

Vi valde att inte räkna med schemalagda pass med titeln självstudier/grupparbete eftersom benämningen antyder att de inte är lärarledda. Ingen ledamot i utskottet hade erfarenhet av formen men vi noterade att det kan vara en intressant form som komplement till undervisningen för att fylla ut schemat, självklart beroende på hur det görs.

Vi räknade inte med tentamensgenomgångar i den här undersökningen, eftersom vi sorterade det under examinationsmoment. Vårt val grundade sig i att det är något som sker efter att kursen är avslutad och därmed inte räknas som en del av undervisningen för aktuell kurs. Det går att argumentera för att inkludera dessa då det är lärarledda moment och ger en möjlighet att utveckla sitt lärande genom reflektion, men det gäller i så fall inför eventuell progression. Alla lärare lägger inte in tentamensgenomgången i schemat utan bestämmer det vid ett senare tillfälle.

Felkällor

Ett problem som dök upp i undersökningen var att lärare använder sig av väldigt olika termer för sina lektioner i schemat. Vissa säger föreläsning om något som andra skulle klassa som seminarium till exempel. Risken är därför att pass som egentligen inte var lärarledda ändå har kategoriserats som det eller tvärtom när ledamöterna i utskottet inte har erfarenhet av kursen. Ett exempel är film som ibland uppkommit, är det diskussioner före och/eller efter filmvisningen eller är det helt enkelt att en film sätts igång och läraren lämnar salen? Det är svårt att utröna från schemat och har inte räknats som lärarledd tid.

Resultat

Nedan kommer resultatet i diagram från beräkningarna på det genomsnittliga antalet lärarledda timmar för respektive institution och sektion. Det finns även en redovisning av resultat från en del kurser som vi anser sticker ut lite, samt kurser från olika nivåer för att kunna se om och hur skillnaderna ser ut däremellan. Det går att se resultaten för alla kurser i bilagor till rapporten.

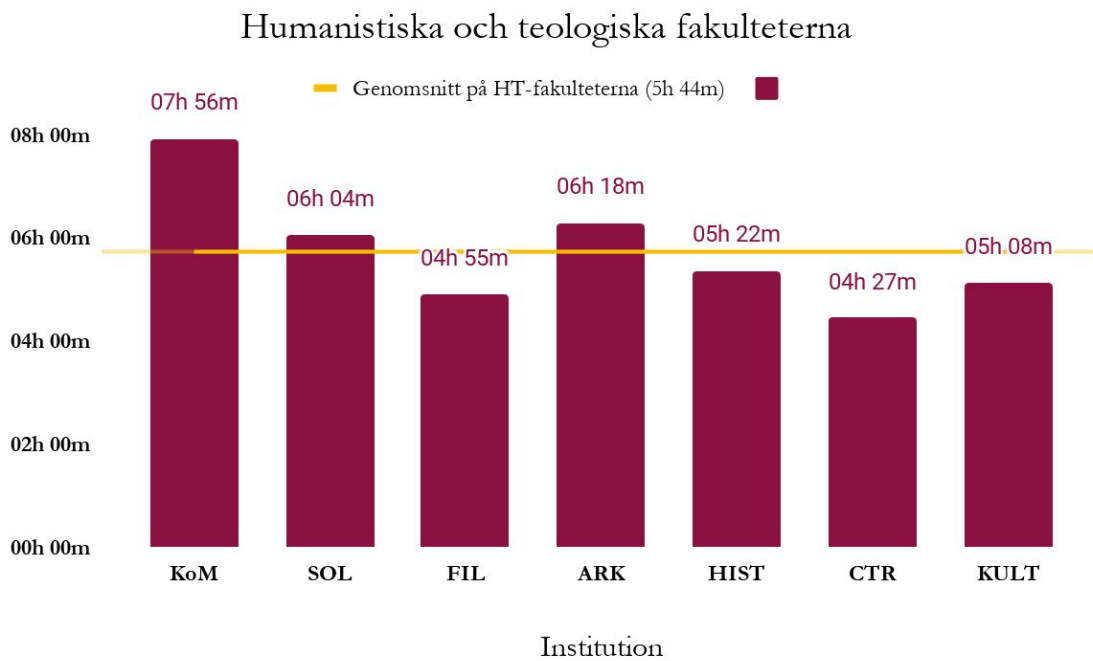

fig 1. Översikt på den lärarledda tiden för institutionerna på HT-fakulteterna

Den genomsnittliga lärarledda tiden på HT-fakulteterna är 5 timmar och 44 minuter i veckan (fig. 1). Jämfört med Tomma scheman som kollade på kurser från höstterminen 2013 har siffran alltså gått upp med ungefär 45 minuter (se tabell 2). Ingen av institutionerna enskilt uppmäter ens 9 timmar i veckan och en del uppmäter närmare hälften av den siffran. I den här takten kommer kurser inom humaniora och teologi vid Lunds universitet att uppnå grundförutsättningen för god kvalitet höstterminen år 2050.

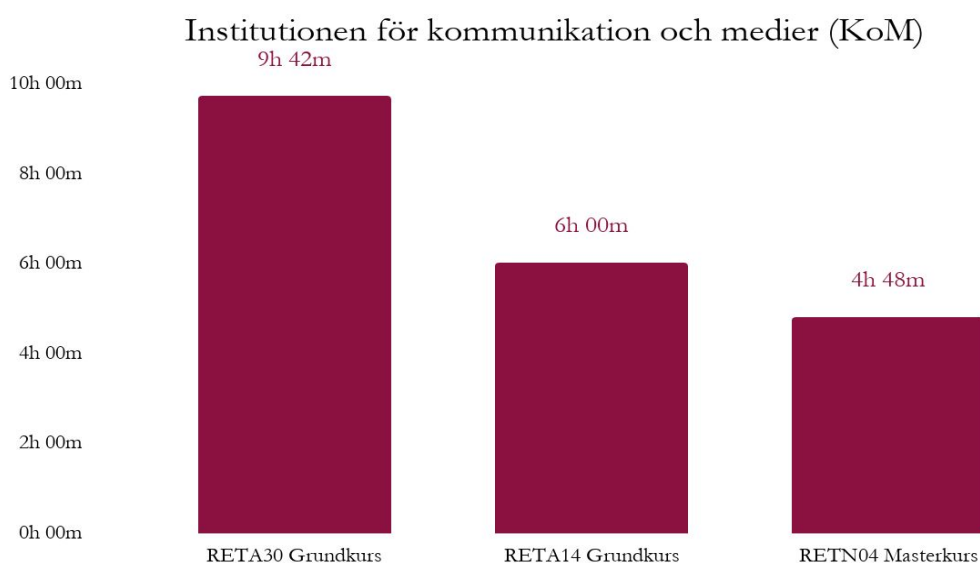

fig 2

Institutionen för kommunikation och medier sticker ut i siffrorna. Den uppmätte 7 timmar och 56 minuter i snitt per kurs och vecka. Institutionen är delad med Samhällsvetenskapliga fakulteten och räknades av den anledningen inte med i Tomma scheman, därför går det inte att se hur utvecklingen har gått på institutionen. Däremot visar den goda siffror, ungefär åtta timmar i veckan är nära vårt mål på minst tio timmar i veckan. Båda fakulteterna som delar på institutionen erhåller samma ersättning för majoriteten av sina ämnen och därför är det intressant att institutionen ändå har den högsta siffran lärarledd tid, med stor marginal dessutom i jämförelse med de andra institutionerna på HT-fakulteterna. Något som gör den här siffran något osäker dock är att det inte var så många scheman tillgängliga vid tillfället för insamlingen. Institutionens resultat baseras på tre kurser inom retorik (se bilaga 3).

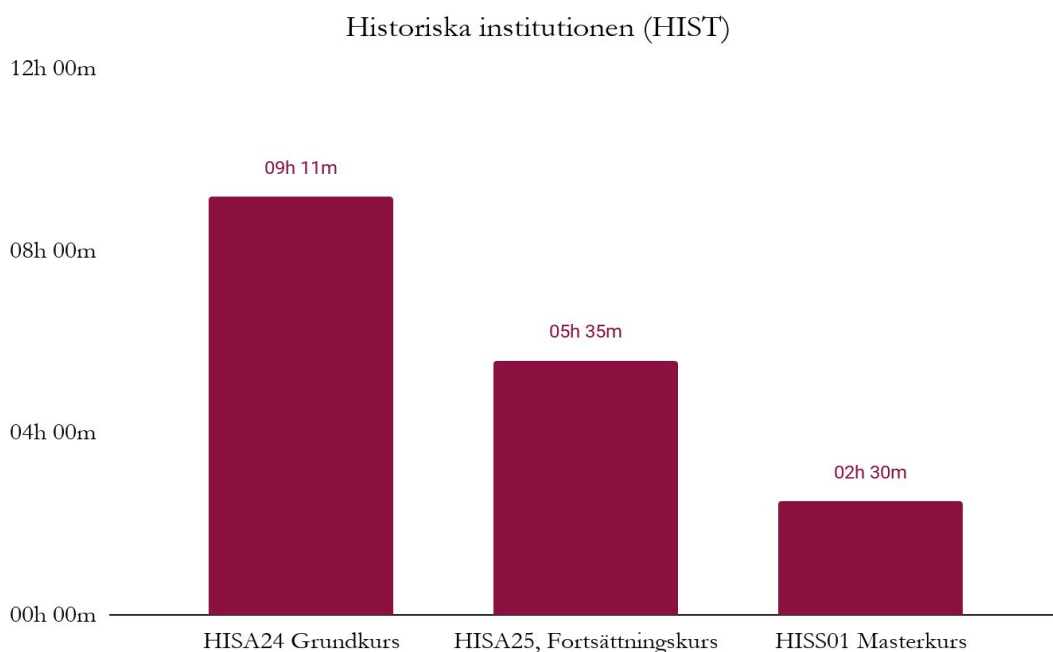

fig 3

Skillnaden mellan grund-, fortsättnings- och masterkurser är en annan intressant observation. Det går att se en korrelation mellan nivå på kursen och den lärarledda tiden. Grundkurserna har generellt mest lärarledd tid medan det faller ju högre nivå kursen är på, inte minst illustrerat av diagrammet på Historiska institutionen (fig 3).

Språk och litteraturcentrum (SOL)

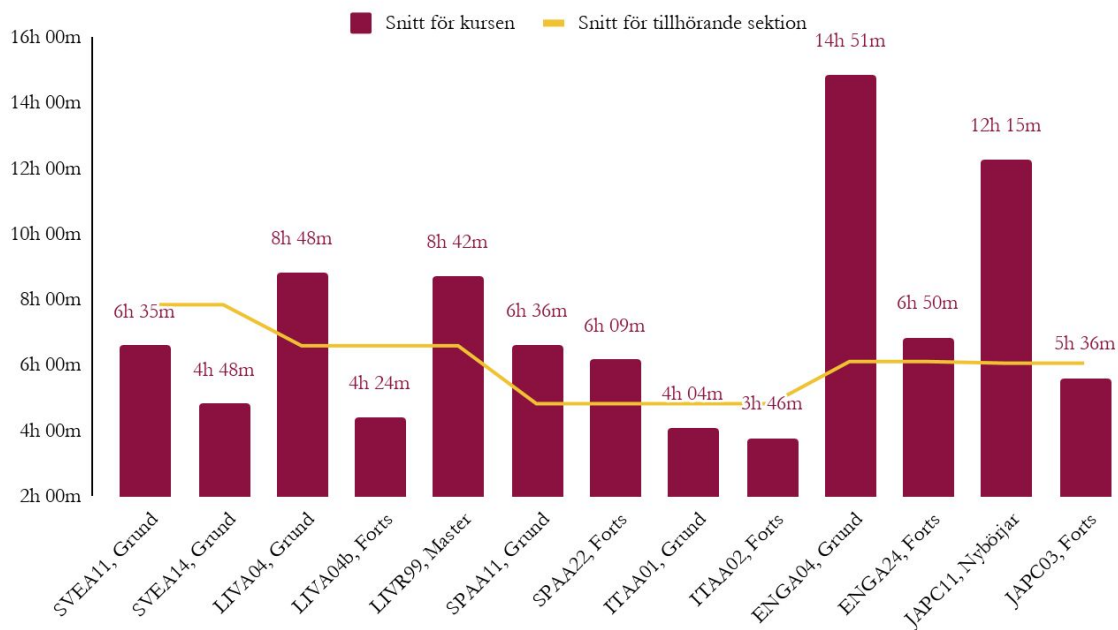

fig 4. Urval av kurser inom SOL, den gula linjen markerar den genomsnittliga lärarledda tiden för respektive sektion som kursen tillhör.

En del grundkurser uppnår tio timmar i veckan och vissa mycket mer, till exempel har grundkursen i engelska på SOL i snitt 14 timmar och 51 minuter lärarledd tid per vecka. Tiden mer än halveras för fortsättningskursen i engelska jämfört med grundkursen. Det här är en tydlig trend för nästan alla ämnen med få undantag. Ett undantag går att se inom litteraturvetenskap. Där har en kurs på masternivå lika mycket antal lärarledda timmar som grundkursen, men i fortsättningskursen är den lärarledda tiden fortfarande halverad jämfört med grundkursen (fig 4).

Institutionen för arkeologi och antikens historia (ARK)

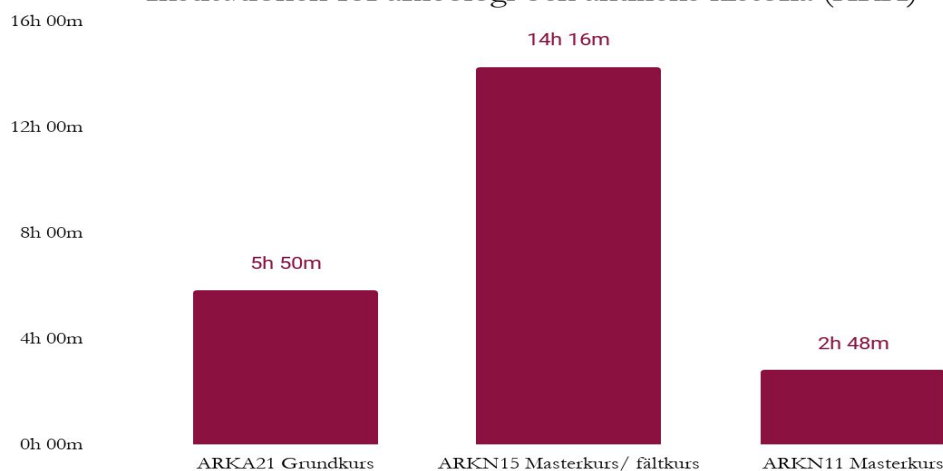

fig 5

Ett annat undantag ur trenden med att den lärarledda tiden faller ju högre nivå kursen hålls går att se inom institutionen för arkeologi och antikens historia, där en masterkurs uppvisar en högre genomsnittlig lärarledd tid än de på grundnivå (fig 5). Det kan bero på att det är en fältkurs vilket innebär att de gör exkursioner där tiden är skriven i hela dagar.

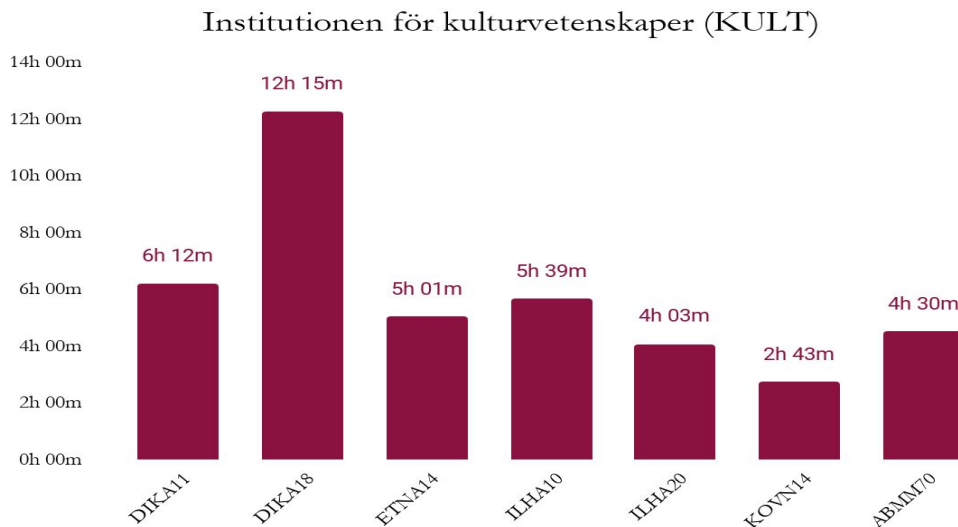

fig 6

I jämförelse mellan kurser som ingår i ett program och de som är fristående går det även att se stora skillnader. Det syns tydligast inom Kulturvetenskapliga institutionen (fig 6). Kandidatprogrammet i digitala kulturer på Kulturvetenskapliga institutionen har mer lärarledd tid än andra kurser inom institutionen. En av kurserna i programmet har över dubbelt så mycket som de fristående grundkurserna. Det går också att se för masterprogrammet i kognitionsvetenskap hos Filosofiska institutionen (fig 7).

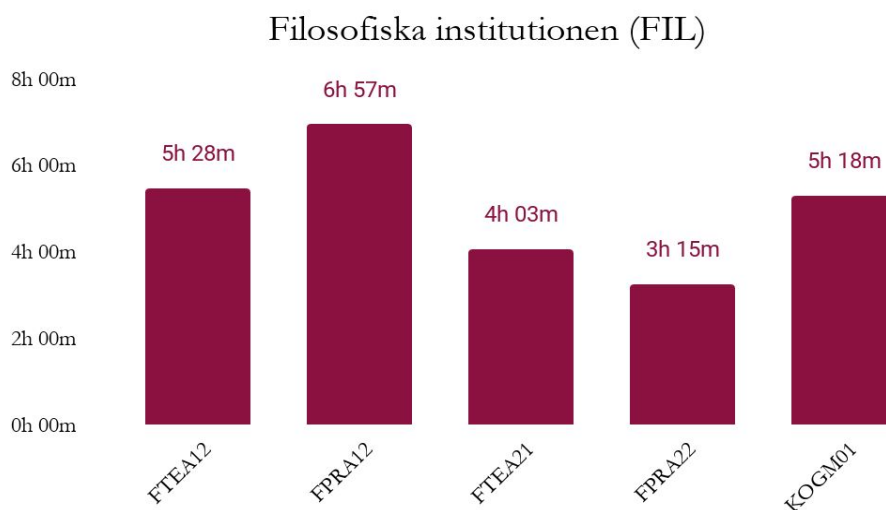

fig 7

Institution	Höstterminen 2013	Höstterminen 2019
Historiska	3 timmar 50 minuter	5 timmar 22 minuter
Filosofiska	4 timmar 25 minuter	4 timmar 55 minuter
Centrum för teologi och religionsvetenskap	3 timmar 40 minuter	4 timmar 27 minuter
Kulturvetenskaper	4 timmar 55 minuter	4 timmar 47 minuter
Arkeologi och antikens historia	7 timmar 50 minuter	6 timmar 18 minuter
Kommunikation och medier	-	7 timmar 56 minuter
Språk och litteraturcentrum	5 timmar 40 minuter	6 timmar 4 minuter

Tabell 2. Jämförelse mellan den lärarledda tiden höstterminen 2013 och höstterminen 2019

Vid jämförelse av siffrorna från institutionernas genomsnittliga lärarledda tid från höstterminen 2013 har Historiska institutionen haft den största höjningen med en ökning på 1,5 timme. Det kan tilläggas att det då var en av de institutionerna med lägst lärarledd tid. Institutionen för arkeologi och antikens historia har däremot haft en negativ utveckling, i jämförelse med 2013 har deras lärarledd tid istället minskat med 1,5 timme. Centrum för teologi och religionsvetenskap var institutionen med lägst antal lärarledda timmar 2013 och även om den har ökat med nästan en timme är den fortfarande institutionen med lägst antal 2019. De övriga institutionerna uppmäter en mer eller mindre likvärdig siffra i jämförelse med 2013.

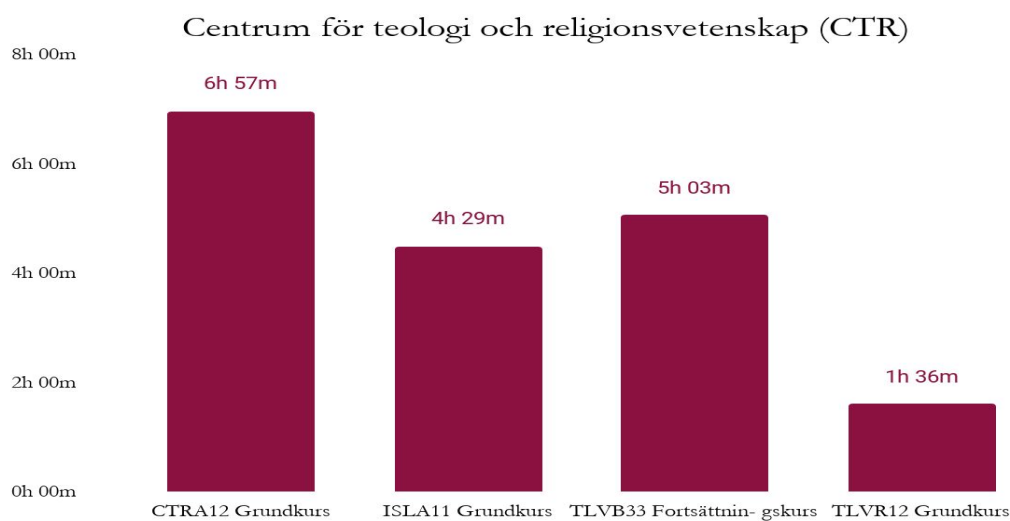

fig 8.

Centrum för teologi och religionsvetenskap har fortfarande lägst antal lärarledda timmar i veckan. Tillsammans med Historiska institutionen hade CTR det lägsta antalet lärarledda timmar på fakulteterna 2013 och ligger nu efter de andra institutionerna en halvtimme vid mätningarna 2019. Historiska institutionen har fått en mycket högre ökning sedan 2013 och ligger nu runt genomsnittet på den lärarledda tiden på fakulteterna. Det behövs ett liknande fokus för CTR som nu har under hälften av miniminivån för god kvalitet, samtidigt som hela HT-området behöver uppmärksammas eftersom det i dagsläget inte är någon institution som uppnått ett genomsnitt på tio lärarledda timmar i veckan.

Genomsnitt per vecka på HT-fakulteterna	05h 44m
---	---------

UKÄs rapport om lärarledd tid konstaterar att Lunds universitet uppmäter mest lärarledd tid nationellt inom HSTJ-ämnena, 12,4 timmar i veckan.¹² Det är en stor skillnad från resultaten vi presenterar. Eventuellt kan det vara så att de andra fakulteterna med HSTJ-ämnen vid Lunds universitet har mycket mer lärarledd tid än kurserna på HT-fakulteterna. Den höga siffran kan också bero på att UKÄ endast räknade på grundkurser och första terminen i program på grundnivå.¹³ Med tanke på att grundkurser ofta har högst andel lärarledd tid och att HT-fakulteterna endast har 11 kandidatprogram, är siffran som UKÄ presenterade inte helt representativ för HT-fakulteterna vid Lunds universitet.

Hur kan situationen förbättras?

Struten och produktivitetsavdraget

Det är synd att utredningen som skulle ge förslag på ett nytt styrnings- och resurstilldelningssystem inte har lett till någonting. Över ett år har gått sedan de senaste inspelen gjordes i utredningen och det har ännu inte presenterats något nytt förslag eller ytterligare information om vad som ska hända närmast i frågan. Styr- och resursutredningen är viktig och det behövs besked om hur en modern styrning och resurstilldelning kan se ut. I nuläget får till exempel en textbaserad teorikurs olika fördelningar beroende på vilket ämnesområde kursen har medan det sällan innebär några stora skillnader i faktiskt resursbehov. Ämnen med en högre prislapp har även möjlighet att använda en del av den tilldelade prislappen till kompetensutveckling eller kvalitetssäkring, medan ämnen inom humaniora och teologi inte har den möjligheten då prislappen knappt räcker till att bedriva utbildning med grundläggande god kvalitet.¹⁴ Det går inte att fortsätta med ett fördelningssystem som baseras på 25 år gamla föreställningar om ämnens behov istället för deras faktiska kostnader.¹⁵

¹² Kolm, Sofia et.al. *Lärarledd tid i den svenska högskolan*. UKÄ 2018: :36

¹³ Ibid, 47

¹⁴ Fuchs, Helen (huvudred). *Humanioras pris och värde*. HumTank 2016: 8

¹⁵ Ibid, 9

Ett annat problem som måste åtgärdas på statlig nivå är produktivitetsavdraget. Satsningar som riktats till HSTJ-ämnena för att motverka urholkningen kom redan i början på 2000-talet,¹⁶ därmed har problemet med ersättningsnivån varit känt länge. Dock har det fortfarande inte gjorts något åt grundproblemet, som är just produktivitetsavdraget. Avdraget påverkar inte bara HSTJ-ämnena, men eftersom ersättningen var så låg från början märks det hårdast här. En stor anledning till att de satsningar som gjorts inte har lett någonstans är att ersättningsbeloppens utvecklingsnivå inte motsvarar verklighetens kostnader. Det går inte att utbilda människor snabbare för varje år, därför innebär produktivitetsavdraget en negativ påverkan på andra håll såsom färre anställda lärare och osäkra anställningar som går ut över utbildningens kvalitet. Därför kommer framtida förstärkningsåtgärder fortsätta att inte ge önskvärda långsiktiga effekter, på sin höjd kan det stanna av urholkningen för en tid, förrän produktivitetsavdraget undantas utbildningsväsendet.

Se över universitetets interna tilldelningssystem

Kvalitetsförstärkningsinsatsen för HSTJ-ämnena som skickades med i regleringsbrevet 2016 har inte visat på något större resultat med tanke på de siffror vi presenterar för höstterminen 2019. Även om den genomsnittliga lärarledda tiden har ökat generellt på HT-fakulteterna, är den fortfarande långt under tio timmar i veckan. Frågan som kan ställas är vad det kan bero på, otillräcklig förstärkning från statligt håll eller universitetets fördelning av dessa medel? I Lunds universitets årsredovisning 2019 står det att de välkomnade satsningen men att denna endast möjliggjort att kunna bibehålla kvalitetsnivån och inte varit tillräcklig för att höja den inom dessa ämnen.¹⁷

HTS tycker om att universitetet ser vikten av att stötta sina ämnen inom HSTJ mer och att det är ett område som behöver mer resurser för att kunna hålla en grundläggande kvalitet. Eftersom universitetet beslutar om fördelningen av ersättningen som kommer från staten hade det varit möjligt att göra en omfördelning av dessa medel för att stötta eftersatta ämnen. Om universitetet verkligen ser vikten av att alla utbildningar på universitetet ska hålla en god kvalitet, är detta ett konkret sätt som universitetet kan se till att det sker.

Ge doktorander mer undervisningstid

Utöver den outtröttliga kamp som HT-fakulteterna redan för gentemot universitetet centralt och andra fakulteter vid LU för att erkännas och tilldelas tillräckliga medel till utbildningen finns det andra sätt som HT-fakulteterna kan göra för höja den lärarledda tiden. Ett exempel är att inkludera doktorander i undervisningen i en större utsträckning. Doktorander kostar inte lika mycket som som t.ex. professorer och lektorer, vilket skulle kunna utöka mängden lärarledd tid för studenterna med samma prislapp. Det är klart att det inte går att ersätta professorer och

---

¹⁶ Gribbe, Johan. Skog, Hjalmar. *Finansieringen av svenska universitet och högskolor. UKÄ 2019: 27*

¹⁷ Lunds universitets årsredovisning 2019

lektorer i undervisningen helt, men det skulle gå att komplettera undervisningen i större utsträckning med doktorander. Doktorander på HT-fakulteterna vill dessutom ha mer undervisningstid¹⁸ som ger dem bra förutsättningar och meriter som framtidens professorer och lektorer.

Det finns dock en del hinder som behöver undvikas. Det är viktigt att doktorander får tillräckligt med handledning och stöttning vid undervisning så att de får ut något av att undervisa och hålla kvaliteten fortsatt hög för studenterna. Det är även viktigt att undervisningen inte tar för mycket av tiden som behövs för arbetet med sin egen avhandling och att förlängning av tjänsten ska vara möjlig likt vid annan institutionstjänstgöring så att försörjningen inte riskeras.¹⁹ Doktorander är en resurs som skulle kunna användas mer för att höja kvaliteten i utbildningen, både för doktoranderna själva och för studenter.

Självstudier på schemat

En till åtgärd som skulle kunna höja kvaliteten är att schemalägga tid i TimeEdit för självstudier och att ha en lärare eller doktorand som är nåbar under tiden. Det skulle underlätta för studenter att fylla ut schemat samt få möjlighet till delvis lärarledda pass. Det skulle heller inte kräva lika mycket resurser som helt lärarledda pass då läraren eller doktoranden kan göra andra saker, men vara beredd på att svara på frågor och helst närvara en stund under passet för korta genomgångar. Tanken uppkom efter att ha sett en del kurser med liknande upplägg och det skulle kunna vara ett bra sätt att komplettera undervisningen. Det här är en tanke som behöver undersökas vidare för att se om, och hur, det skulle gå att integrera formen på ett bra sätt. Det går inte att jämföra med helt lärarledda pass, men tills vidare kan det vara ett sätt att höja kvaliteten på utbildningen för studenter vid HT-fakulteterna vid Lunds universitet.

---

¹⁸ Humanistisk-Teologiska doktorandrådet. Sammanställning av enkät: *Teaching opportunities for Doctoral Students at the HT Faculties*. Lunds doktorandkår: 2019: 2

¹⁹ Ibid, 3

Slutsats

Studenter vid Humanistiska och teologiska fakulteterna vid Lunds universitet erhåller fortfarande inte den nivå av utbildning som de borde kunna förvänta sig vid antagningen. Utvecklingen på sex år har gått väldigt långsamt framåt, med en genomsnittlig ökning på 45 minuters lärarledd tid på fakulteterna. HTS utbildningsutskott håller med om UKÄ:s konstaterande att den lärarledda undervisningstiden utgör skillnaden mellan utbildning och självstudier och att det finns en stark korrelation mellan den och studenternas prestationer. Därför anser HTS att vårt krav på en miniminivå på att lärarledd tid ska utgöra en fjärdedel av sysselsättningsgraden inte är orimlig utan snarare ganska självklar.

HTS utbildningsutskott vill påminna regeringen om att vi väntar med spänning på nästa steg i utredningen om resurstilldelningssystemet och uppmanar samtidigt universitetet att arbeta mer aktivt med att faktiskt se till att all utbildning kan erhålla en grundläggande god kvalitet, istället för att använda det som ett fint begrepp. Under tiden vill vi att HT-fakulteterna ser på andra möjligheter att höja den lärarledda tiden och kvaliteten på utbildningarna, exempelvis genom att involvera doktorander mer i undervisningen och schemalägga moment för att fylla upp studenternas scheman, så att heltidsstudier blir faktiska heltidsstudier. Allt studenter vill är att få den utbildning som borde kunna förväntas ett universitet som Lunds, vi borde inte behöva vänta till höstterminen 2050 för att det ska uppfyllas.

Referenser

Fuchs, Helen (Huvudred.). *Humanioras pris och värde: resurser och utbildningskvalitet*. Rapport: 1. HumTank: 2016.

Gribbe, Johan. Skog, Hjalmar. *Finansieringen av svenska universitet och högskolor*. Rapport 2019: 2. Stockholm: Universitetskanslersämbetet.

Humanistisk-Teologiska doktorandrådet. Sammanställning av enkät: *Teaching opportunities for Doctoral Students at the HT Faculties*. Lunds doktorandkår.

Kolm, Sofia. Svensson, Fredrik. Bjernstedt, Amanda. Lundh, Anna. *Lärarledd tid i den svenska högskolan - en studie av scheman*. Rapport 2018: 15. Stockholm: Universitetskanslersämbetet.

Lindahl, Helena & Lodenius, Per. *Förutsättningarna för humaniora vid landets lärosäten*. Motion till Riksdagen 2016/17:3105

Lunds universitets verksamhetsplan och resursfördelning 2020. DNR STYR 2019:89.

Lunds universitets årsredovisning 2019: DNR STYR 2020/250

SOU 1992:44. Högskoleutredningen. *Resurser för högskolans grundutbildning delbetänkande*.

SOU 2019: 6. Utredningen om styrning och resurstilldelning (Strut). *En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan*.

Utbildningsutskottet 2013-2015 *Tomma scheman: lärarledd tid på Humanistiska och teologiska fakulteterna vid Lunds universitet*. Humanistiska och teologiska studentkåren vid Lunds universitet: 2015

U2018/04780/UH. *Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende universitet och högskolor*. Utbildningsdepartementet.

Bilaga 1. Centrum för teologi och religionsvetenskap

Kurser HT19	HP	Totalt	Föreläsning	Seminarium	SI-övningstid
<i>Summa summarum</i>		818h 30m			
<i>Genomsnitt per vecka</i>		4h 27m			

Religionsvetenskap och teologi

CTRA12	30	139h 15m	127h 00m	12h 15m	18h 00m
CTRR12	15	24h 30m	24h 30m		

Religionshistoria

RHIA12	30	102h 30m	100h 45m	1h 45m	
RHIA20	15	65h 00m	63h 15m	1h 45m	

Islamologi

ISLA11	30	89h 45m	70h 45m	19h 00m	
--------	----	----------------	---------	---------	--

Judaistik

JUDA13	15	46h 15m	0h 45m	45h 30m	
--------	----	----------------	--------	---------	--

Religionsbeteendevetenskap

RHBR12	15	24h 00m	7h 00m	17h 00m	
--------	----	----------------	--------	---------	--

Bibelvetenskap

BIVB25	15	64h 00m	64h 00m		14h 00m
BIVB26	15	61h 15m	43h 45m	17h 30m	15h 00m

Kyrko- och missionsstudier

KRMB27	15	42h 00m	26h 15m	15h 45m	
KRMR12	15	24h 30m	8h 45m	15h 45m	

Tros- och livsåskådningsvetenskap

TLVB33	15	50h 30m	22h 45m	27h 45m	
TLVR12	15	16h 00m	5h 15m	10h 45m	

Övriga kurser

TRVN03	10	18h 00m	16h 00m	2h 00m	
TRVN11	15	29h 00m	29h 00m		
TRVN13	10	22h 00m	22h 00m		

Bilaga 2. Institutionen för arkeologi och antikens historia - Huvudfil

Kurser HT19	HP	Totalt	Föreläsning	Seminarium	Annat	SI-övningstid	Mentorsträff
<i>Summa summarum</i>		756h 30m					
<i>Genomsnitt per vecka</i>		6h 18m					
<i>Arkeologi</i>	HP						
ARKA21	30	116h 45m	35h 00m	5h 15m	76h 30m		11h 15m
<i>Historiens arkeologi</i>							
ARKH21	30	92h 00m	49h 45m	15h 00m	27h 15m		12h 00m
<i>Historisk osteologi</i>							
HOSA21	30	98h 30m	36h 45m	1h 45m	60h 00m		16h 00m
<i>Antikens kultur och samhällsliv</i>							
AKSA21	30	102h 15m	75h 15m	9h 00m	18h 00m		16h 00m
<i>Arkeologi och antikens historia</i>							
ARKN11	15	28h 00m	12h 15m	14h 00m	1h 45m		
ARKN15	30	285h 30m	55h 00m	19h 45m	210h 45m		
ARKN14	15	33h 30m	17h 15m	14h 30m	1h 45m		

Bilaga 3. Institutionen för kommunikation och medier

Kurser HT19 HP Totalt Föreläsning Seminarium SI-övningstid Mentorsträff

Summa sumarum **278h 00m**

Genomsnitt per vecka **7h 56m**

Retorik

RETA30	30	194h 00m	194h 00m				19h 00m
RETA14	15	60h 00m	60h 00m				
RETN04	7,5	24h 00m	24h 00m				

Bilaga 4. Historiska institutionen - Huvudfil

Kurser	HT19	HP	Totalt	Föreläsning	Seminarium	Annat	Mentorträff	Tentagenomgång	SI-övningstid
<i>Summa summarum</i>			723h 00m						
<i>Genomsnitt per vecka</i>			5h 21m						

Historia

HISA24	30	183h 45m	66h 30m	117h 15m					
HISA25	30	111h 45m	10h 45m	96h 15m	4h 45m				
HISS01	7,5	12h 30m	3h 45m	8h 45m					
HISS02	7,5	19h 30m	1h 45m	17h 45m					
HISS03	7,5	26h 00m	17h 30m	8h 30m					

Mänskliga rättigheter

MRS11	30	99h 00m	67h 30m	31h 30m					40h 00m
MRS21	30	100h 15m	51h 15m	49h 00m	1h 45m				
MRS31	30	72h 45m	35h 00m	37h 45m					
MRS11	15	54h 45m	37h 15m	17h 30m					
MRS12	15	42h 45m	15h 45m	21h 00m	6h 00m				

Bilaga 5. Institutionen för kulturvetenskaper - Huvudfil

Kurser HT19	30	Totalt	Föreläsning	Seminarium	Annat	Självstudier	SI-övning
<i>Summa summarum</i>		1001h 30m					
<i>Genomsnitt per vecka</i>		5h 8m					
<i>Arkivvetenskap</i>							
ABMM30	7,5	39h 30m	18h 0m	4h 30m	17h 0m		
ABMM33	7,5	42h 45m	16h 0m	11h 45m	15h 0m		
<i>Biblioteks- & informationskunskap</i>							
ABMM50	7,5	45h 0m	22h 45m	9h 15m	13h 0m		
ABMM53	7,5	35h 0m	15h 45m	12h 15m	7h 0m		
<i>Bokhistoria</i>							
BBHR02	7,5	18h 0m	18h 0m				
<i>Digitala kulturer</i>							
DIKA11	7,5	31h 0m	18h 45m	12h 15m			
DIKA18	7,5	61h 15m	0h 45m	5h 30m	55h 0m		
<i>Etnologi</i>							
ETNA14	30	112h 15m	48h 0m	52h 30m	11h 45m		15h 30m
ETNB08	15	28h 0m	24h 30m	3h 30m			
<i>Idé- och lärdoms historia</i>							
ILHA10	30	113h 0m	76h 45m	28h 0m	8h 15m	36h 0m	62h 45m
ILHA20	30	83h 15m	41h 0m	27h 30m	14h 45m		
<i>Intermediala studier</i>							
IMSA11	30	76h 45m	45h 0m	30h 0m	1h 45m		3h 0m
IMSA40	7,5	20h 15m	20h 15m				
<i>Konsthistoria & Visuella studier</i>							
KOVA14	30	108h 45m	96h 45m	12h 0m			33h 0m
<i>Modevetenskap</i>							
MODA12	7,5	51h 0m	30h 0m	12h 0m	9h 0m		2h 0m
MODA15	7,5	51h 30m	32h 30m	12h 0m	7h 0m		3h 0m
<i>Museologi</i>							
ABMM70	7,5	26h 0m	22h 30m		3h 30m		
ABMM73	7,5	20h 45m	14h 0m		6h 45m		
<i>Musikvetenskap</i>							
MUVA11	30	115h 30m	115h 30m		5h 00m		1h 15m
MUVA61	30	143h 0m	143h 0m				2h 0m
<i>Tillämpad kulturanalys</i>							
TKAN14	15	40h 0m		38h 0m	2h 0m		
TKAN17	15	23h 15m		8h 0m	15h 15m		
TKAN18	15	45h 15m	36h 15m	2h 0m	7h 0m		
<i>Visuell kultur</i>							
KOVN09	15	40h 0m	29h 30m	3h 30m	7h 0m		
KOVN14	15	43h 15m	20h 15m	7h 0m	16h 0m		

Bilaga 6. Filosofiska institutionen - Huvudfil

Kurser HT19	HP	Totalt	Föreläsning	Seminarium	Annat	SI-övningstid	Mentorstid
<i>Summa summarum</i>		492h 45m					
<i>Genomsnitt per vecka</i>		4h 55m					
<i>Teoretisk filosofi</i>							
FTEA12	30	109h 30m	86h 00m	23h 30m			21h 00m
FTEA21	30	81h 15m	67h 15m	10h 30m	3h 30m		
<i>Praktisk filosofi</i>							
FPRA12	30	139h 00m	100h 30m	28h 00m	10h 30m		29h 45m
FPRA22	30	65h 00m	54h 00m	11h 00m			
<i>Kognitionsvetenskap</i>							
KOGM01	15	53h 00m	40h 30m	3h 30m	9h 00m		
KOGP02	7,5	17h 45m	17h 45m				
KOGP13	7,5	27h 15m	19h 15m		8h 00m		

Bilaga 7. Språk och litteraturcentrum - Huvudfil

Kurser HT19	HP	Totalt	Föreläsning	Seminarium	Workshop	Annat	SI-övningstid	Tentagenomgång	Mentorstid
<i>Summa summarum</i>		6291h 45m							
<i>Genomsnitt per vecka</i>		6h 02m							
<i>Genomsnitt sektion 1</i>		7h 50m							
<i>Genomsnitt sektion 2</i>		6h 35m							
<i>Genomsnitt sektion 3</i>		4h 49m							
<i>Genomsnitt sektion 4</i>		6h 06m							
<i>Genomsnitt sektion 5</i>		6h 03m							
Sektion 1			1725h 45m						
NODA13	30	112h 15m	112h 15m						
NODA24	15	43h 00m	43h 00m						
SVEA14	30	96h 15m	96h 15m						
SVEA11	30	131h 45m	80h 30m	17h 45m	33h 30m		8h 00m		
SVEA20	30	108h 00m	65h 15m	30h 00m	12h 45m				
FÖUN16	15	35h 30m	35h 30m						
FÖUN28	15	32h 00m	11h 00m	21h 00m					
SFSH11	30	164h 15m	164h 15m						
SFSA30	30	327h 45m	322h 15m		5h 30m			1h 00m	
LINA14	30	118h 00m	93h 30m		1h 45m	22h 45m	11h 45m		
LINB21	15	51h 00m	40h 30m		1h 45m	8h 45m	5h 00m		
LINB22	15	67h 00m	53h 00m			14h 00m	4h 45m		
SVEC01	15	49h 30m	49h 30m						
SVEE11	7,5	146h 00m	146h 00m						
SVEE12	7,5	38h 45m	38h 45m						
SVEE13	7,5	32h 15m	32h 15m						
SVEE14	7,5	35h 30m	35h 30m						
SVEG11	7,5	27h 30m	27h 30m						
SVEG12	7,5	47h 00m	28h 30m		18h 30m				
SVEG13	7,5	35h 00m	20h 00m		15h 00m		4h 00m		
SVEG14	7,5	27h 30m	9h 45m	17h 45m			4h 00m		
Sektion 2			1319h 45m						
LIVA15	30	94h 00m	94h 00m				3h 00m		
FIVA10	30	134h 00m	127h 00m	7h 00m			12h 00m		
LUFA05	30	120h 00m	120h 00m						
LUFA07	30	86h 00m	86h 00m						
TTPA05	30	325h 30m	136h 30m	14h 00m	175h 00m			19h30m	6h 49m
LIVA04	30	176h 00m	132h 00m	38h 00m	6h 00m		15h 00m		
LIVA04b	30	88h 00m	76h 00m	12h 00m					
LIVA05	30	112h 00m	83h 00m	25h 00m	4h 00m				
LIVR48	15	38h 00m	26h 00m	12h 00m					
LIVR81	15	14h 00m	14h 00m						
LIVR99	15	87h 00m	70h 00m	12h 00m	5h 00m				
LIVR51	15	45h 15m	38h 00m	7h 15m					
LIVR22	15	0h 00m							
LIVR74	15	0h 00m							
Sektion 3			1060h 45m						
SPAA22	30	123h 00m	123h 00m						
SPAA11	30	132h 00m	132h 00m						
FRAA11	30	106h 00m	106h 00m					7h 00m	
FRAA12	30	107h 45m	107h 45m						
NYGA01	30	144h 00m	144h 00m						
NYGA13	30	69h 45m	69h 45m						
NYGR15	15	10h 00m	10h 00m						
ITAA01	30	81h 30m	81h 30m						
ITAA02	15	37h 45m	37h 45m						
ITAA03	30	36h 00m	36h 00m						
LATA01	15	56h 00m	56h 00m						
LATA04	15	69h 00m	69h 00m						
LATB02	15	64h 00m	64h 00m					8h 00m	
LAM10	15	24h 00m	22h 00m		2h 00m				
Sektion 4			793h 45m						
ENGA04	30	297h 00m	67h 15m	96h 30m	133h 15m		27h 00m	5h 45m	
ENGA22	30	136h 45m	101h 45m	35h 00m					
LIVR23	15	35h 45m		35h 45m					
TYSA01	30	94h 15m	94h 15m						
TYSA21	30	80h 30m	80h 30m						
TYSA32	30	64h 15m	64h 15m					1 h	
TYSB11	30	85h 15m	85h 15m						
Sektion 5			1391h 45m						
ARAA10	30	113h 00m	113h 00m				15h 00m		
ARAA30	30	66h 30m	42h 00m	24h 30m					
ARAB15	15	66h 45m	43h 30m	23h 15m			16h 00m		
ARAB17	15	54h 45m	54h 45m						
RYSA20	30	87h 15m	8h 45m	78h 30m					
RYSB03	30	121h 45m	3h 30m		118h 15m		15h 00m	1h 45m	
JAPC03	30	112h 00m	112h 00m						
JAPC11	30	245h 00m	245h 00m				28h 00m		
KINA22	30	176h 45m	157h 45m	3h 00m	16h 00m				
KINM13	15	17h 30m		17h 30m					
MOSE15	15	53h 15m	33h 15m	20h 00m			6h 00m		

Bilaga 7. Språk och litteraturcentrum - Huvudfil

Kurser HT19	HP	Totalt	Föreläsning	Seminarium	Workshop	Annat	SI-övningstid	Tentagenomgång	Mentorstid
EUHA01	15	61h 00m	59h 15m		1h 45m		5h 00m		
EUHA12	10	43h 30m	43h 30m				3h 00m		
EUHA13	5	20h 15m	15h 00m	5h 15m			2h 00m		
EUHR07	15	33h 45m	28h 15m	5h 30m					
EUHR11	15	61h 45m	61h 45m						
EUHR12	15	57h 00m	29h 00m	28h 00m					